

Kaikki tarvii joskus

TUKEE!

- ryhmätoiminnan fasilitaattorin käsikirja

Hanna Hannukainen & Minna Kahala

Kaikki tarvii joskus TUKEE - ryhmätoiminnan fasilitaattorin käsikirja

Hanna Hannukainen & Minna Kahala

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Pori 2023

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Sarja C, Oppimateriaalit 1/2023

ISBN 978-951-633-381-9

ISSN 2323-8364

© Satakunnan ammattikorkeakoulu ja tekijät

Julkaisija:

Satakunnan ammattikorkeakoulu

PL 1001, 28101 Pori

www.samk.fi

Kansien kuvat: Emmi Orvokki

Graafinen suunnittelu ja taitto:

Emmi Orvokki, Heidi Valtonen/Vida Design Oy

Kuvat: TUKEE2-hanketiimi ja SAMK viestintä

Satakunnan ammattikorkeakoulun julkaisut maksutta saatavilla:

theseus.fi

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Sisällys

1. ”Kun tehtiin yhdessä ja kaikilla oli hauskaa” 6
2. ”Minusta kaikki oli mukavaa. Tykkäsin näistä reissuista, koska en ole ollut koskaan ennen missään” 8
3. ”Tuli itellä hyvä mieli, kun näin muut iloisina ja oli tosi tosi turvallista olla, kun tiesin, että en ollut yksin” 10
4. ”Minusta oli mukavaa ja tärkeää, että nuorten toiveet otettiin huomioon ja autettiin apua tarvitsevia.” 15
5. ”Minusta oli mukavaa katkaista arkea virkistävällä toiminnalla. Parantaa yhteistyötaitoja” 18

1. "Kun tehtiin yhdessä ja kaikilla oli hauskaa"

Sinulla on kädessäsi [ryhmätoiminnan fasilitaattorin käsikirja](#). Tämä tiivis opas on tuotettu osana TUKEE2-hanketta, jossa toteutettiin toisen asteen opiskelijoille suunnattuja ryhmäytymistä tukevia tapaamisia. Nuoret saivat olla itse mukana ideoimassa tapaamisten sisältöjä. Toiminnan tavoitteena oli ryhmäytymisen ohella motivoida ja rohkais- ta nuoria uusien toimintojen äärelle, tarjota pieniä ja joskus hieman suurempiakin virikkeitä ja elämyksiä opiskeluarkeen, löytää nuoris- ta uusia vahvuuksia ja voimavaroja sekä tukea jokaisen ryhmäläisen osallisuutta.

Nuorten toiveet ja ideat ryhmätoiminnan sisältöjen osalta olivat ym- märrettävästi monenlaisia. Hienoa oli kuitenkin huomata, miten arkisia- kin asioita toiminnan sisällöiksi toivottiin – nuoret halusivat esimerkiksi kokata yhdessä, pelata yhdessä lautapelejä, käydä retkeilemässä ja tehdä yhdessä taidetta. Toki toiveissa oli myös enemmän valmisteluita vaativia toiveita, kuten vierailu naapurikaupunkiin, eläinten hoitaminen, pakopelin pelaaminen tai jonkun uuden lajin kokeileminen.

Erityisen hienoa oli huomata, miten erilaisia puolia nuorista tuli esiin, kun toimintaympäristö hieman muuttui. Esimerkiksi ryhmässä hieman hiljaisempi jäsen saattoi olla mestari ratkaisemaan pakopelin arvoituk- sia tai hyvin vauhdikas nuori näytti eläinten parissa rauhallisemman puolensa. Kaikki tämä on tärkeää tietoa myös toiminnan fasilitaattori- na toimivalle aikuiselle, jonka tehtävänä on rakentaa luottamuksellista suhdetta nuoreen ja auttaa häntä opinnoissa eteenpäin.

Mikä sitten on tämän oppaan tausta? TUKEE-hankkeiden tarina läh- ti ajatuksesta aidosti kuulla, mitä nuorilla on sanottavaa heidän kans- saan työskenteleville ja palveluita kehittäville ammattilaisille. Tämän ajatuksen ympärille rakentui ensin TUKEE! ja myöhemmin TUKEE2- hanke, ja näiden hankkeiden parissa yhteistä tarinaa on saatu raken- taä lähes kuusi vuotta.

Matkan varrella on tavattu hurja määrän huipputyyppejä, erityisesti toiminnassa mukana olleita nuoria, mutta myös heidän kanssaan työskenteleviä ammattilaisia ja palveluitaan hankeyhteistyön tarpeisiin räätälöineitä yrityksiä.

Nyt on kuitenkin aika jättää haikeat jäähyväiset hankkeelle ja lämpimät kiitokset kaikille mukana olleille! Erityiskiitos alueellisille kumppaneille; Lasten ja nuorten Kilpi, Terapia- ja hyvinvointipalvelu Auroosa, Sataedu, Sosiaalipalvelut Toiminnallinen kuntoutus ja Tukiranka ry sekä hankkeen ohjausryhmän jäsenille. Toiminnan mahdollistamisesta kiitokset myös Euroopan sosiaalirahastolle.

TUKEE!- ja TUKEE2-hankkeen toimintaan voit halutessasi tutustua paremmin osoitteessa <https://www.tukee.fi>, mistä löydät mm. Käännä vielä yksi kivi -verkkoaineiston opetuksen ja ohjauksen tueksi.

Matkasta kiitollisena TUKEE2-tiimi,

Minna Kahala, Hanna Hannukainen, Eija Tuliniemi, Mikko Nieminen, Anu Koskela, Susanna Valtanen (SAMK)

Kosti Nivalainen, Sirpa Levo-Aaltonen ja Päivi Suominen-Tontti (TAMK)

2. "Minusta kaikki oli mukavaa. Tykkäsin näistä reissuista, koska en ole ollut koskaan ennen missään"

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen ovat TUKEE-hankkeen toteuttaman ryhmätoiminnan keskiössä. Nämä kaksi asiaa liittyvät kiinteästi yhteen, sillä osallisuus on yhteisöllisyyttä, johonkin kuulumista, mukaan ottamista, vaikuttamista ja merkityksellisyyden kokemusta. Ryhmätoiminnan fasilitoinnissa on tärkeää muistaa, että osallistumista ja yhteenkuuluvuutta on hyvin monenlaista. Jo paikalle tuleminen ja asioiden sivusta seuraaminen voi olla jollekin ryhmäläiselle iso saavutus. Toki etukäteen on tärkeää miettiä, millaisia erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia ryhmäläisille voidaan tarjota; miten uuteen asiaan voidaan tutustua asteittain, pikkuhiljaa. Tavoitteena on uusien kokemusten saaminen ja ehkä joskus itsensä ylittäminenkin, mutta ulkopuolisen voi olla vaikeaa arvioida, mikä vastapuolelle on itsensä ylittämistä – itselle pieneltä tuntuva asia voi nimittäin olla vastapuolelle kovinkin suuri ja jännittävä.

TUKEE-hankkeen ryhmätoiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. Monesti jo tietoisuus siitä, että nuori voi halutessaan vetäytyä esimerkiksi ryhmätoiminnasta yksilötehtävien pariin, saattaa vapauttaa ilmapiiriä sen verran, että nuori pystyykin toimimaan ryhmän mukana.

Samoin mahdollisuus osallistua tekemistä seuraaviin purkukeskusteluihin on tärkeää mahdollistaa myös niille ryhmäläisille, jotka eivät ole esimerkiksi omakohtaisesti halunneet kokeilla jotakin uutta toimintaa tai tekemistä. Tällöin ryhmäläisiä kuullaan seuraajan roolista ja he voivat jakaa ajatuksiaan siitä, mitä oivalluksia toiminta herätti hieman etäämmältä katsottuna. Vapaaehtoisuuden periaatteen mukaisesti fasilitaattorin on tärkeää paitsi kannustaa ryhmäläisiä kokeilemaan uusia asioita, myös tukea toimimaan ryhmässä omia voimavarojaan kuunnellen.

Osallistumista voidaan tukea myös kiinnittämällä tietoisesti huomiota aistiympäristöön. Erilaiset aistisäätelyn pulmat ovat melko yleisiä ja kovin aistiärsykeinen ympäristö voi muodostua esteeksi täysipainoiselle osallistumiselle ja omien voimavarojen hyödyntämiselle. Siksi ryhmätoiminnan suunnittelussa on tärkeää huomioida esimerkiksi mahdollinen herkkyys äänille, voimakkailla tuntokokemuksille, kirkkaille valoille, ihmispaljoudelle, uusille makuelämyksille ja niin edelleen. Ryhmätoiminnan suunnittelussa mahdollisuus vetäytyä aistiesteettömään ympäristöön, jossa herkemmätkin aistit saavat mahdollisuuden palautua, onkin olennainen osa osallisuuden tukemista.

3. "Tuli itellä hyvä mieli, kun näin muut iloisina ja oli tosi tosi turvallista olla, kun tiesin, että en ollut yksin"

Ryhmätoiminta sisälsi ryhmästä riippuen kuudesta kahdeksaan tapaamista. Toiminnan **tavoitteena** oli vahvistaa ryhmäytymistä sekä tukea selviytymistä erilaisissa arkitilanteissa.

Kuvio 1. Ryhmätoiminnan ylä- ja alatavoitteet. Kunkin ryhmän sisältö, päätavoite ja ajallinen sijoittuminen voivat vaihdella riippuen siitä, mikä ryhmän toimintaa parhaiten tukee.

Ryhmätoiminnan myötä pyrittiin motivoimaan ja rohkaisemaan nuoria uusien toimintojen äärelle, koska osalla nuorista mahdollisuudet kokeilla erilaisia tekemisiä ja toimintoja ovat melko rajalliset. Ryhmätoiminnan tavoitteena oli lisäksi löytää nuorista uusia vahvuuksia ja voimavaroja sekä tukea jokaisen ryhmäläisen osallisuutta.

Nuoret saivat olla mukana ideoimassa oman ryhmänsä **sisältöjä**. Alla on koottuna nuorten kanssa toteutettujen tapaamisten esimerkkisisältöjä, joita voit hyödyntää myös oman ryhmäsi kanssa:

- » **Lautapeliä pelaminen.** Ryhmäläisten kanssa kokeiltiin mm. FÖLIS-peliä, joka kannustaa pohtimaan nuorille ajankohtaisia teemoja, kuten päihteiden käyttöä, raha-asioita, omaa terveyttä ja sosiaalisia suhteita. Pelin kautta keskusteluun nousevat teemat herättivät hyvää keskustelua ja yhden pelaajan nostama teema sai yleensä muutkin kommentoimaan asiaa. Toki valittava peli voi olla myös jokin muu.
- » **Kokkailu yhdessä.** Tarjolla oli niin helpompia kuin hieman vaativampiakin reseptejä. Nuoret tekivät yhdessä mm. lämpimiä voileipiä, pitsaa ja kuorrutettuja muffineita. Ruoanlaittotilanne tarjosi hyvän mahdollisuuden seurata ryhmän keskinäistä vuorovaikutusta; se myös mahdollisti kunkin nuoren toiminnanohjauksellisten valmiuksien havainnoinnin. Tekemisen lomassa nuoret myös juttelivat tavallista enemmän aikuisen suuntaan, mikä helpotti jokaisen nuoren yksilöllistä kohtaamista.

- » **Yhteinen taidehetki.** Ryhmissä oli paljon nuoria, joille itsensä ilmaiseminen taiteen keinoin oli luontevaa. Tämän teeman tiimoilta teimme yhteistyötä esimerkiksi kulttuuripaja LUMOn kanssa sekä kuvataiteen amk-opiskelijoiden kanssa. Taidehetken sisällöt voivat olla mitä moninaisempia; esimerkiksi kuvataiteen opiskelijat toteuttivat kaupunkikävelyn, johon liittyen nuoret olivat saaneet etukäteen kertoa omista lempipaikoistaan opiskelupaikkakunnalla. Tuokion puitteissa kierrettiin näitä lempipaikkoja, pohdittiin erilaisia kaupunkitiloja ja taideopiskelijat kertoivat samalla paikallisesta taiteesta ja arkkitehtuurista.
- » **Uuden lajin kokeileminen.** Monessa ryhmässä nuoret halusivat kokeilla jotakin itselleen uudempaa lajia. Ryhmästä riippuen nuorten kanssa päästiin kokeilemaan esimerkiksi ilmajoogaa, keilaamista, potkunyrkkeilyä tai lasersotaa. Yleensä lajikokeiluun liittyi myös pieni alustus, jossa pohdittiin laajemminkin esimerkiksi omasta kehosta huolehtimista, omien rajojen kunnioittamista sekä turvataitoja.
- » **Eläinten hoitaminen.** Lähes jokainen ryhmä toivoi jotakin eläimiin liittyvää toimintaa ja monella nuorella oli haaveena saada oma lemmikki. Hankkeen puitteissa eläinten hoitaminen toteutui kotieläinpihojen tai eläinavusteista toimintaa tarjoavien yhteistyökumppaneiden tiloissa. Toinen vaihtoehto olisi ollut toteuttaa eläinavusteista toimintaa oppilaitoksen omissa tiloissa. Eläinten hoitaminen oli ehdottomasti yksi suosituimmista ryhmätapaamisen sisällöistä. Oli myös rohkaisevaa nähdä, miten erilaisia vahvuuksia nuorista tuli esiin juuri eläinten hoitamisen yhteydessä.
- » **Kaupunkisuunnistus.** Osa nuorista selvästi jännitti liikkumista hieman vieraammassa ympäristössä. Toisaalta isommissa kaupungeissa on tarjolla paljon palveluita, joiden tunteminen oli nuorille tärkeää. Jotta itsenäinen liikkuminen myös oman kotikaupungin ulkopuolella helpottuisi, ryhmätoiminnan puitteissa järjestettiin kaupunkisuunnistus.

Nuoret toteuttivat kaupunkisuunnistuksen pienissä ryhmissä, joissa kussakin oli aikuinen mukana. Nuorille annettiin kaupungin kartta, johon oli merkitty etsittäviä kohteita. Kohteet oli valikoitu niin, että ne auttoivat hahmottamaan kaupunkia kokonaisuutena tai kohteiden läheisyydessä oli nuorille merkityksellisiä palveluita. Jokaisella kaupunkisuunnistuksen pisteellä oli arvoitus, joka toimi vihjeenä seuraavalle pisteelle. Toisinaan pisteellä saattoi odottaa nuoria myös pieni motivoiva yllätys, kuten kupillinen lämmintä juomaa. Kaupunkisuunnistus toimi hyvin ja havahdutti myös vetäjiä pohtimaan, miten helposti oletamme tietynikäisiltä valmiutta liikkua hyvinkin itsenäisesti. Kaupunkisuunnistukseen voisi hyvin yhdistää myös liikkumisen harjoittelua julkisilla kulkuneuvoilla.

- » **Retkeily.** Luonnossa liikkumisella on tutkitusti monia hyvinvointia ja terveyttä edistäviä vaikutuksia. Jo parinkymmenen minuutin ulkoilu metsässä laskee sykettä ja verenpainetta. Samoin stressihormoni kortisolin määrä vähenee kehossamme. Hanketyön myötä huomasimme, että nuoret jakaantuivat melko vahvasti luonnossa liikkujiin ja niihin, joille luontokokemukset olivat selkeästi vieraampia. Melko isolle osalle nuorista lähialueiden retkikohteet olivat täysin uusia ja moni hämmästelikin, löytyykö näin läheltä näin hienoja luontokohteita. Oli mukavaa huomata, miten nuoret innostuivat valokuvaamaan luonnossa. Retkeilyn lomassa osa nuorista juttelikin, että aikoo tulla samaan kohteeseen toistekin. Osalle nuorista sään mukainen pukeutuminen oli haastavaa. Melko yksityiskohtaiset ohjeet esimerkiksi riittävän lämpimästä pukeutumisesta ovatkin tarpeen, jotta retkeilykokemuksena ei jää vaikkapa palelemisen varjoon. Iso osa luonnossa retkeilyä olivat eväät. Vaikka luonnossa liikkuminen ei ymmärrettävästi ole jokaisen juttu, yhteinen eväshetki vaikkapa nuotiopaikalla motivoi vähemmänkin luonnossa liikkuneita nuoria mukavasti.

» **Elokuvat.** Osalle nuorista mahdollisuudet päästä elokuviin ovat harvassa. Käynti elokuvateatterissa on hyvin erilainen kokemus kuin elokuvan katsominen vaikkapa televisiosta tai tabletilta. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden näkökulmasta voi olla erittäin merkityksellinen kokemus päästä itse näkemään, millaista on elokuvissa ja miten siellä toimitaan. Elokuvan katsominen itsessään ei välttämättä ole kovin yhteisöllinen kokemus, mutta elokuvan herättämien ajatusten ja jakaminen on. Elokuvat nostattavat monenlaisia ajatuksia ja tunteita, joiden sanoittaminen ja jakaminen on antoisaa. Valittava elokuva määrittää paljon, minkälaista keskustelua sen pohjalta syntyy ja fasilitaattorin rooli on tärkeä yhteisen keskustelun käynnistäjänä.

» **Pakopeli.** Iso osa ryhmistä halusi kokeilla pakopeliä. Pakopelejä voi pelata lautapeleinä, verkkopeleinä sekä erillisissä pakohuoneissa. Pakopelit edellyttävät aina yhteistyötä, kommunikointia, luovuutta ja ongelmanratkaisukykyä. Pelaaminen perustuu ennen kaikkea yhteiseen ihmettelyyn – yhden pelaajan äänen pohdiskelema ajatus virittää muissa pelaajissa uusia ideoita ja pelin edetessä jokainen pelaaja auttaa ryhmää kohti uusia ratkaisuja. Pakopelissä ei myöskään kilpailla muita vastaan vaan pelaajat ratkovat aina joukkueina annettuja tehtäviä.

Pakopelit haastavat kokeilemaan uutta ja testaamaan epätodennäköiseltäkin tuntuvia vaihtoehtoja. Pakohuonepelissä pelin toteuttaja valvoo, että ryhmä pääsee etenemään: jotta pulmat eivät tunnu liian visaisilta, ryhmäläiset saavat tarvittaessa vihjeitä, jotka auttavat annetun pulman ratkaisemisessa. Näin motivaatio pelaamiseen säilyy ja pelaaminen tuottaa onnistumisen kokemuksia. Pakopeli oli erittäin pidetty tekeminen ja se nosti esille hiljaisempiakin ryhmäläisiä, jotka kuuntelivat tarkasti muiden ideoita ja maltoivat askaroida pulman parissa riittävän pitkäjänteisesti.

4. "Minusta oli mukavaa ja tärkeää, että nuorten toiveet otettiin huomioon ja autettiin apua tarvitsevia."

Fasilitaattorin tehtävänä on luoda ryhmätapaamisille **turvallinen ja ennakoitava** rakenne. On hyvä pohtia, miten paljon ryhmälle olisi hyvä kertoa etukäteen tulevasta ryhmätapaamisen ohjelmasta. Osa ryhmäläisistä saattaa jännittää uusia tilanteita, jolloin nuori kaipaa tietoa siitä, millaista tekemistä tapaaminen pitää sisällään, missä tapaaminen pidetään, miten sinne mennään, kauanko tapaaminen kestää, keitä siellä on paikalla ja mitä tapaamisen jälkeen tapahtuu. Mitä selkeämpi tapaamisen kulku on vetäjälle itselleen, sitä turvallisempaa se näyttyy myös osallistujille.

Tiedyt toistuvat rutiinit ovat osoittautuneet tärkeäksi osaksi sujuvia ryhmätapaamisia. Fasilitaattorin kannattaakin valita etukäteen jokin toistuva tekeminen, jolla tapaaminen aina käynnistetään tai johon tapaaminen vastaavasti päätetään. Yleensä hyvä ohjenuora on aloittaa riittävän helpolla tekemisellä, koska mukana saattaa olla osallistujia, joille toiminnan aloittaminen ja tekemisessä käyntiin pääseminen ottavat oman aikansa. Esimerkiksi tapaamisen alussa pidettävä kertaus tulevasta tekemisestä orientoi ryhmäläisiä mukavasti tulevaan toimintaan, eikä vielä edellytä osallistujalta suurempaa ponnistelua.

Vastaavasti pieni eväshetki voidaan ajoittaa aina tapaamisen loppuun, jolloin osallistujat osaavat odottaa tapaamisen tulevan pian päätökseensä. Evästely on myös oiva tapa koota ryhmää yhteen keskustelemaan yhteisen tekemisen herättämistä ajatuksista ja ehkä toiveistakin seuraavaa tapaamista ajatellen.

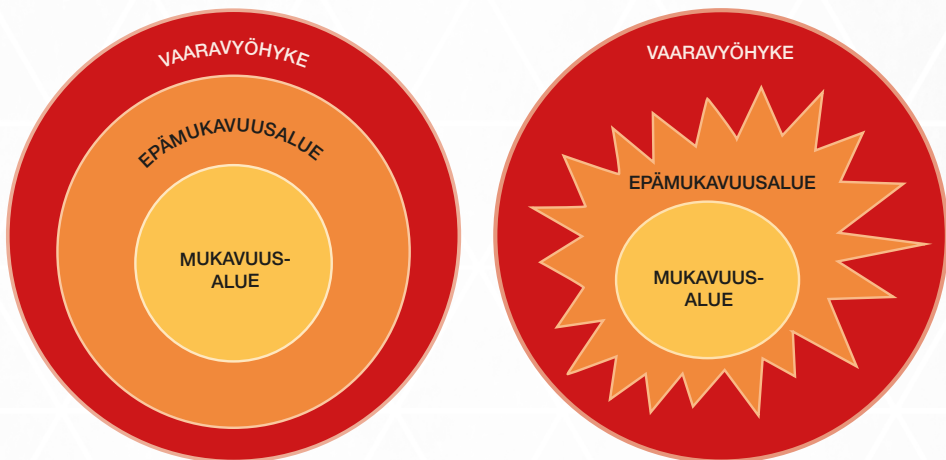
TUKEE2-hankkeessa toteutetun ryhmätoiminnan yhtenä keskeisenä tavoitteena oli tarjota uusia elämyksiä oman turvallisen opiskeluryhmän parissa. Vaikka tulevasta tekemisestä annettaisiin miten hyvät ennakkotiedot, jännittäminen ja sen salliminen kuuluvat osaksi työskentelyä. Onkin hyvä muistaa, että monesti uusien taitojen ja asioiden oppiminen edellyttää, että poistumme omalta mukavuusalueeltamme ja siirrymme ainakin jossain määrin epämukavuusalueelle. Epämukavuusalueella toimiessamme emme enää tarkalleen tiedä, miten toimia, mutta pysymme kuitenkin toimintakykyisinä. Hetken aikaa epämukavuusalueella oltuamme, huomaamme monesti, miten oma mukavuusalue onkin hiljalleen laajentunut ja saavutamme taas itseluottamusta uuden tekemisen äärellä.

Jännittävässä tilanteissa fasilitaattorin tarjoama kannustus ja rohkaisu ovat äärimmäisen tärkeitä, samoin kuin aiempiin onnistumisiin palaaminen. Toisaalta vetäjänä on tärkeää muistaa, että omalle epämukavuusalueelle kuuluvat asiat saattavat olla vastapuolelle jo ylityspääsemättömiä; enää ei ehkä olla vain epämukavuusalueella vaan siirtymässä vyöhykkeelle, jossa uuden oppimista ei enää tapahdu eivätkä omat kyvyt ja taidot ole enää käytettävissä. Mikäli nuori siirtyy epämukavuusalueelta niin sanotulle vaaravyöhykkeelle, hän kokee herkästi olonsa hyvin uhatuksi, eikä pysty enää toimimaan ympäristön vaatimusten puitteissa. Olemme myös erilaisia siinä, miten ennakoitavia nämä eri vyöhykkeet ovat – valtaosalla mukavuusalue, epämukavuusalue ja vaaravyöhyke pysyvät melko muuttumattomina päivästä toiseen.

Osalla nuorista tilanne saattaa kuitenkin olla toisenlainen: Esimerkiksi päiväkohtainen kuormitus tilanne saattaa vaikuttaa suuresti siihen, miten herkästi epämukavuusalueelta “putoaa” vaaravyöhykkeen puolelle. Tämä voi ilmetä esimerkiksi niin, että yhtenä päivänä nuori voi olla hyvinkin valmis kokeilemaan uusia asioita pysyen toimintakykyisenä (eikä siirtymää epämukavuusalueelta vaaravyöhykkeelle tapahdu). Seuraavana päivänä tilanne voi kuitenkin olla hyvin toisenlainen ja silloin nuoren mahdollisuudet kokeilla uutta menettämättä toimintakykyään ovat huomattavasti rajallisemmat (ks. kuvio 2).

Tilanteenlukutaito onkin yksi fasilitaattorin tärkeimmistä ominaisuuksista – tavoitteena kaikessa ryhmätoiminnassa on laajentaa mukavuusalueita, mutta varmistaen samalla riittävä turvallisuuden tunne.

Kuvio 2. Valtaosalla mukavuus- ja epämukavuusalueet ovat melko ennakoitavia (vasemmalla oleva kuvio), mutta osalla meistä epämukavuusalue vaihtelee voimakkaasti tilanteesta ja päivästä toiseen – joskus joustovaraa on reilusti, mutta joskus taas hyvinkin niukasti (oikealla oleva kuvio).

5. "Minusta oli mukavaa katkaista arkea virkistävällä toiminnalla. Parantaa yhteistyötaitoja"

Ryhmätoiminnan päätteeksi kerätään **palautetta** työskentelystä nuorilta itseltään. Yhteisen keskustelun lisäksi on suositeltavaa kerätä myös kirjallista palautetta, jotta jokainen nuori tulee varmasti kuulluksi. TUKEE2-hankkeen keräämissä loppupalautteissa korostui mahdollisuus osallistua yhteisen toiminnan suunnitteluun. Iso osa nuorista kirjoitti, että tekeminen oli mielekästä, koska oli itse päässyt vaikuttamaan sen sisältöihin. Fasilitaattorin roolista taas oli hienoa huomata, että nuoret ymmärtävät kyllä tekemisen raamit ja osasivat esittää niiden puitteissa olevia toiveita.

Fasilitaattorin rooli on miettiä, miten jokainen nuori saisi onnistumisen kokemuksia ja kannustavaa palautetta ryhmätoiminnan puitteissa. Monesti uusi tekeminen tai ympäristö hieman muokkaa ryhmässä olevia rooleja, jolloin ryhmäläisistä nousee myös esille uusia puolia ja taitoja. Ryhmäläisten mahdollisten erityistarpeiden huomioiminen on tärkeä osa ryhmätoiminnan suunnittelua. Suunnittelussa on tärkeää olla mukana aikuisia, jotka tuntevat ryhmän osallistujat ja heidän tarpeensa riittävän hyvin. On myös tärkeää miettiä, miten iso ryhmä toimii vielä hyvin: esimerkiksi hanketyössä ryhmäkoot vaihtelivat tekemisestä riippuen noin kuudesta henkilöstä kolmeenkymmeneen.

Tiivistäen voisi sanoa, että ryhmätoiminnan tavoitteena on tarjota opiskelijoille mahdollisuus kokeilla jotain uutta ja erilaista osana opintoja. Toiminnan myötä ryhmäläiset voivat oppia lisää niin itsestään kuin omasta opiskeluryhmästään. Fasilitaattorilta ryhmätoiminnan luotsaaminen toki vaatii heittäytymistä ja etukäteisvalmisteluja, mikä onneksi maksaa itsensä takaisin, kun opiskelijoista nousee esille uusia taitoja ja puolia.

Ryhmätoiminnan ytimenä ovat opiskeluarkeen juurtuvat tekemiset, jotka hitsaavat opiskeluryhmää yhteen. Kuten urheilussa myös ryhmätoiminnan fasilitoinnissa on hyvä pitää mielessä, että tavoitteena on tehdä usein jotain pientä, ei niinkään harvoin jotain todella suurta. Tällä varmistetaan myös se, että osallistumisen kynnys pysyy riittävän matalana. Olennaista on tehdä ryhmätoiminnasta juuri oman ryhmän näköistä. Toivotammekin antoisia kokemuksia ryhmätoiminnan fasilitoinnin merkeissä!

”Asiakasryhmän voimavaroja tuli esiin jokaisen tapaamiskerran myötä lisää ja lisää.”

-ryhmätoimintaan osallistuneen ammattilaisen palaute

Sinulla on kädessäsi *ryhmätoiminnan fasilitaattorin käsikirja*. Fasilitoinnin tavoitteena on tarjota virikkeitä ja elämyksiä opiskeluarkeen, löytää nuorista uusia vahvuuksia ja voimavaroja sekä tukea jokaisen ryhmäläisen osallisuutta. Tässä oppaassa on koottuna ryhmätoiminnan esimerkkisisältöjä sekä näkökulmia, joita toiminnan suunnittelussa kannattaa huomioida. Antoisia kohtaamisia ryhmätoiminnan fasilitoinnin merkeissä!

Satakunnan ammattikorkeakoulu

ISBN 978-951-633-381-9

ISSN 2323-8364

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

samk